

Secundària
BambúLector

Guia de lectura adaptada
al model educatiu de les
competències i les directrius
de PISA.

Remei Barberà Gomis

El magnetitzador

E.T.A. Hoffmann

Nom

Centre

Introducció (pàg. 9-17)

- 1 A causa de la seva complexa estructura narrativa, abans de començar l'obra, hi ha una introducció a càrrec de Roberto Bravo de la Varga. A la pàgina 11, fa una definició del llibre; escriu-la.

«[...] *El magnetitzador*, _____

_____»

- 2 Diu l'autor de la introducció:

«"Els somnis són escuma." Aquest *leitmotiv*, una dita popular alemanya que es repeteix en diverses ocasions al llarg del conte i serveix d'encapçalament de la primera part, havia de ser el títol d'*El magnetitzador*.»

- a A la pàgina 12 se'ns diu què fa un magnetitzador. Anota-ho.

- b Què és un *leitmotiv*?

- 3 E.T.A. Hoffmann i els seus amics es reunien en una tertúlia i van arribar a la conclusió que, per poder comprendre la nostra existència de manera total, també cal prendre's seriosament aspectes com els somnis, que a vegades són considerats simples il·lusions. Què n'opines, tu?

Els somnis són escuma (pàg. 21-62)

4 Respon les preguntes sobre els personatges.

a Quins personatges intervenen en la conversa en un primer moment? Digues la relació que hi ha entre ells.

b Quin personatge només s'esmenta i no arriba a entrar en acció? Qui suposem que és?

c Qui apareix al final d'aquesta part? Quin fet motiva la seva entrada en escena?

5 Les posicions dels personatges sobre la teoria del magnetisme estan clarament definides:

«—Potser, pare —va dir l'Ottmar—, podríeu fer-nos una esplèndida conferència, a mi i al meu Alban, sobre les diverses experiències que confirmen la teoria, suara plantejada, de la influència magnètica, nascuda de l'anàlisi del son i dels somnis.

»—El sol mot *magnètic* em fa tremolar —féu el baró, enutjat—, però ja se sap, tants caps, tants barrets, i tant de bo la natura toleri que amb mans maldestres li estireu el vel i no castigui la vostra curiositat amb la vostra perdició.»

a Què vol dir l'expressió «tants caps, tants barrets» en aquest context?

b Amb quina de les dues opinions estàs més d'acord, tu? Explica per què.

- 6** Diversos personatges pronuncien la dita «els somnis són escuma» al llarg de la primera part de l'obra. Completa la taula indicant qui la diu i en quina pàgina.

1	La diu _____	Pàgina _____
2	La diu _____	Pàgina _____
3	La diu _____	Pàgina _____

- 7** Les opinions dels personatges de l'obra sobre el tema dels somnis estan dividides. Relaciona les paraules textuais de cadascun d'ells amb la idea que en resumeix el seu punt de vista.

a «[...] tots aquests somnis, dic, eren desagradables, angoixosos, fins al punt que sovint fins i tot vaig emmalaltir per culpa seva [...]» (El baró) _____ Els somnis ens donen accés a una vida superior.

b «[...] quan el son s'empara de la nostra vida [...] comencem una vida superior intensiva en la qual intuïm els fenòmens del món espiritual [...]» (Ottmar) _____ Els somnis reflecteixen només realitats existents en la natura.

c «Goso afirmar que mai cap home no ha pensat ni somiat dintre seu una cosa els elements de la qual no poguessin trobar-se dins la natura; ningú no se'n pot sortir.» (Franz Bickert) _____ Els somnis són perillosos.

- 8** Llegeix aquests fragments de la primera part i respon la pregunta de sota.

«De debò, benvolguda Maria, si no estiguessis tan ensopida [...]»

«—Ai, pare, quin fet més espantós! [...] Aquesta nit no podré dormir.»

«—Per l'amor de Déu —es va plànyer la Maria—, és que no em teniu gens de consideració?»

Com s'anomena la tècnica que consisteix a avançar fets posteriors? A quin esdeveniment, molt important dins del relat, fan referència aquests fragments?

Carta de la Maria a l'Adelgunde (pàg. 65-73)

- 9 Qui és l'Adelgunde? Copia els dos fragments de la pàgina 65 que ens ho expliquen.

«No, no et puc dir, _____

«[...] em vaig assabentar embadalida que _____

- 10 A la pàgina 68, la Maria explica que l'Alban, el magnetitzador, l'adormia i la va curar, esdevenint el seu amo i senyor. Creus que és possible entrar en la ment d'una altra persona i dominar-la completament?

- 11 Compara aquests dos fragments, que expliquen el mateix episodi però pertanyen a capítols diferents.

«L'Ottmar anava a acabar el seu relat quan la Maria, amb un crit ofegat, va caure sense sentits de la cadira als braços d'en Bickert, que havia cuitat a agafar-la. [...] Jeia allà lívida, tot vestigi de vida havia desaparegut del seu rostre convulsivament contret.»

«Els somnis són escuma»

«S'emparà de mi una sensació de por mortal que mai abans no havia experimentat; [...] Va ser com si un corrent gèlid em recorregués l'esquena, i em vaig despertar del meu estat semblant a un esvaniment.»

«Carta de la Maria a l'Adelgunde»

Com és el narrador de cada fragment? Quines diferències hi ha entre l'un i l'altre?

Fragment de la carta de l'Alban a en Theobald (pàg. 75-83)

- 12** En aquesta part del relat, l'Alban escriu al seu amic Theobald, a qui havia ajudat a recuperar l'amor de la seva promesa Auguste, després que, tal com se'ns havia explicat en la primera part, havia estat seduïda per un oficial italià.

«Ni jo mateix sé, amic Theobald, com he arribat a dir-te tantes coses sobre un tema del qual parlo a contracor [...]. No escatimaré temps ni esforços a recordar moltes coses de la meva entrada en aquesta casa [...]»

Quina intenció persegueix l'autor quan inclou aquest fragment de carta?

- 13** Què pensa l'Alban dels altres personatges? Llegeix-ho a la pàgina 79 i copia-ho a la taula.

D'Ottmar	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Del baró	<hr/> <hr/>
De Franz Bickert	<hr/> <hr/>

- 14** La idea bàsica de la carta és la relació espiritual que l'Alban ha establert amb la Maria. Fixa't en la descripció que en fa:

«[...] una gràcil figura que, com una planta esponerosa, creix formosa amb fulles i fruits ufanosos, uns ulls blaus que mirant cap amunt semblen anhelar allò que els núvols llunyans tapen amb el seu vel..., en resum, que una noia bella com un àngel [...]»

Quin tipus de descripció és?

El castell solitari (pàg. 85-89)

- 15** Completa la descripció que obre el penúltim capítol d'*El magnetitzador* amb els adjectius que hi falten: *ràpida, ombrius, ardent, nocturn, càlid, turgents, rogenic, profunds*.

«La tempesta havia passat i el sol que es ponía, _____ amb un foc _____, s'obria pas entre els _____ núvols que s'evaporaven en _____ fugida i queien en _____ abismes. El vent _____ batia les seves ales i, com en _____ onades, afluien les aromes que pujaven d'arbres, flors i plantes a través de l'aire _____.»

Quina atmosfera crea aquesta descripció, tenint en compte el que el narrador veu a continuació?

- 16** El narrador pregunta qui era el difunt que acaben d'enterrar i el capellà li respon que era el vell pintor Franz Bickert, que vivia tot sol al castell des de feia tres anys.

«Durant els darrers anys que havia passat al castell com un ermità, en Bickert s'havia dedicat a l'art d'una faisó curiosa. [...] Es repetia moltes vegades una horrible figura del diable espiant una noia adormida.»

En la teva opinió, quin simbolisme té aquesta figura recurrent?

- 17** Aquesta part del relat l'explica l'apoderat que ve en representació de l'actual propietari del castell. Hi troba papers sobre fets anteriors de la narració. Escriu-ne les paraules exactes.

«La història es complementa amb _____

»

Del dietari d'en Bickert (pàg. 91-95)

- 18** Tot i que al començament del relat, el pintor Franz Bickert es presenta com un amic de la casa i sembla un personatge secundari, ara sabem que la seva presència és contínua al llarg de tota l'obra. Relaciona cada capítol amb les accions o referències al pintor.

Capítols	Referències al pintor Franz Bickert
a «Els somnis són escuma»	_____ Com que no li feia gaire cas, l'Alban el qualifica de «vell pintor extravagant i faceciós» que fa el pallasso.
b «Carta de la Maria a l'Adelgunde»	_____ Acaben d'enterrar-lo i sabem que ha viscut sol al castell els últims tres anys.
c «Fragment de la carta de l'Alban a en Theobald»	_____ No dóna importància als somnis i agafa la Maria en braços quan es desmaia.
d «El castell solitari»	_____ Per les seves explicacions sabem com van anar desapareixent els membres de la família del baró.
e «Del dietari d'en Bickert»	_____ La Maria explica la vetllada del dia que va perdre el sentit i diu que ell es va declarar contra el magnetisme.

- 19** En una sola pàgina del dietari s'informa de la fi de tots els membres de la família. Explica-ho.

- Maria: _____
- Hypolit: _____
- El baró: _____
- Ottmar: _____

- 20** L'últim paràgraf del relat presenta el tipus de discurs anomenat narració, però amb els verbs en futur (*romandré, recorreré, sentiré, ressonaran, em mantindran, volaré*).

- a Per què s'utilitza el futur?

- b Què vol dir l'oració final «I hi volà!»? Qui la diu?

El magnetitzador (aspectes generals)

21 El nom complet de l'obra d'E.T.A. Hoffmann és *El magnetitzador. Un esdeveniment familiar (Der Magnetiseur. Eine Familienbegebenheit)*. A què fa referència el subtítol?

22 Associa cada personatge del relat amb el que l'identifica.

a Ottmar	_____	Doctor que hipnotitza la Maria i n'esdevé l'amo.
b El baró	_____	Amiga de la Maria i germana de l'Hypolit.
c Franz Bickert	_____	Amic de l'Alban; recupera la seva promesa gràcies a ell.
d Maria	_____	Oficial de l'exèrcit; promès de la Maria.
e Hypolit	_____	Doctor que practica el magnetisme.
f Alban	_____	Noble amb formació militar; pare de l'Ottmar i la Maria.
g Theobald	_____	Noia que pateix crisis nervioses.
h Adelgunde	_____	Pintor amic de la casa des de fa més de quinze anys.

23 Aquesta edició del relat de Hoffmann inclou il·lustracions de Miguel Navia. Ordena correctament les del primer capítol. Després relaciona les altres amb el capítol on apareixen.

«Els somnis són escuma»	
a Somni de Franz Bickert (gos Cèrber)	1a _____
b La Maria perd el coneixement	2a _____
c Reunió familiar al saló d'estiu	3a _____
d Escena d'un carrer ple de gent	4a _____
e Somni del baró (oficial danès enfilat a un arbre)	5a _____
f Somni d'Auguste, la promesa de Theobald	6a _____
g Troben el comandant danès mort a la seva cambra	7a _____
1 «Carta de la Maria a l'Adelgunde»	_____ Seguici fúnebre cap al cementiri
2 «El castell solitari»	_____ Alban, Bickert i el baró al corredor
3 «Del dietari d'en Bickert»	_____ Visions de la noia inconscient

24 Indica si són veritaders (V) o falsos (F) els enunciats sobre l'estructura de l'obra.

V F

- L'obra es divideix en cinc capítols, encapçalats pel títol, sense numerar.
- Tots els capítols tenen, aproximadament, el mateix nombre de pàgines.
- La primera part correspon al plantejament i inclou «Els somnis són escuma».
- Les dues cartes i «El castell solitari» integren la segona part, el nus.
- El desenllaç arriba a l'últim capítol «Del dietari d'en Bickert».
- Els capítols curts es distribueixen de dos en dos i el més llarg va sol.

25 Marca (✓) els temes que tracta aquest relat d'E.T.A. Hoffmann.

☐	l'estament de la noblesa	☐	la família
☐	el mal	☐	el poder sobre la persona
☐	els somnis	☐	la saviesa

26 Identifica els capítols d'on s'han extret les citacions i digues el tipus de narrador de cadascuna.

	Capítol	Tipus de narrador
«Vaig cuinar a entrar a la cambra d'en Bickert.»	_____	_____
«En Bickert alçà els ulls al cel amb esguard transfigurat [...]»	_____	_____
«Quan volaré cap a vosaltres?»	_____	_____
«Potser fou la meva mirada allò que em traí [...]»	_____	_____
«[...] quant a la meva curació, haig d'agrair-la a un home extraordinari [...]»	_____	_____

27 Indica quin personatge pronuncia aquestes paraules:

baró · Franz Bickert · Ottmar · Maria · Alban · apoderat del baró F. (nou propietari del castell)

«—No us penseu pas que he fet broma i el pallaso per divertir-vos —replicà en ▲—. I ara! Aquests somnis horribles m'han turmentat de debò i pot ser que jo mateix, inconscientment, els hagi preparat.»	_____
«Per què aquest astorament, senyors? Aquesta estança és plena de vapor; que obrin una finestra i la Maria es refarà de seguida d'aquest atac nerviós sense importància i del tot innocu.»	_____
«—Alerta —va dir ▲—, l'Ottmar aviat tornarà a muntar al seu cavall de batalla per cavalcar cap a aquest reialme desconegut que nosaltres, els incrèduls, com ell afirma, tan sols podem atalaiar de lluny [...]»	_____
«M'arribaven campanades i càntics religiosos; a la llunyania vaig veure un solemne seguici fúnebre, al camí del castell i en direcció al cementiri del costat de l'església [...]»	_____
«M'ho heu tret de la boca, pare —va dir ▲—, vist que els relats de l'Alban per regla general són, si no espantosos i horripilants, almenys sí apassionants d'una manera tan estranya [...]»	_____
«I com és que vos mateix, pare —respongué ▲—, sense voler em doneu ocasió a cada moment de parlar de totes aquestes coses que rebutgeu a la lleugera perquè les considereu endergues inútils [...]»	_____

28 Relaciona cada capítol amb l'evolució de l'argument que hi correspon.

- a** «Els somnis són escuma» _____ S'expliquen els últims anys de vida de Franz Bickert i el seu enterrament.
- b** «Carta de la Maria a l'Adelgunde» _____ S'hi narra com desapareixen tots els membres de la família.
- c** «Fragment de la carta de l'Alban a en Theobald» _____ L'Alban ha curat la Maria i ella pensa en l'Hypolit a través d'ell.
- d** «El castell solitari» _____ Vetllada familiar en què s'opina sobre els somnis i s'expliquen històries.
- e** «Del dietari d'en Bickert» _____ L'Alban estableix una relació de tipus espiritual amb la Maria.

Fem treballar els músculs de l'escriptura!

Tria una de les opcions següents:

Escriu el relat d'un procés de magnetització. No t'oblidis de descriure els dos protagonistes i de fer evolucionar el procés en diferents fases. També pots afegir-hi altres personatges que assisteixin a l'experiència.

Escriu un breu assaig en què defensis, contradiguis o matisis aquesta afirmació de l'Ottmar:

«No es pot condemnar l'afany de progrés, l'ànsia de saber, que la mateixa natura ha sembrat al nostre interior; més aviat sembla com si, després d'actuar eficaçment dintre de nosaltres, fóssim més capaços de pujar més amunt per una escala que ella, la natura, ha posat al nostre abast.»

[pàg. 43-44]

Comenta la visió de la dona que exposa l'Alban en aquest passatge:

«[...] en això consisteix l'ànima realment infantil que sols és pròpia de la dona, i el goig més gran consisteix a dominar-la plenament i acollir-la totalment en un mateix.»

[pàg. 81]

A l'entorn de... «L'home perplex»

(activitats associades al quadern documental)

- A** El quadern documental recull les paraules d'E.T.A. Hoffmann:

«Si alguna cosa ha caracteritzat la meua vida és que, per bé o per mal, mai no s'ha ajustat al que jo esperava, i finalment sempre m'he vist forçat a actuar en contra de les meves conviccions més profundes.»

Segons això, amb quines dificultats es devia trobar l'autor al llarg de la seva vida?

- B** Com es diu al quadern: «Hoffmann va tenir una existència atzarosa marcada per la dualitat, que domina tant en les circumstàncies històriques com en la seva situació personal. És un home perplex que en les seves obres dóna testimoni d'aquesta confusió.»

Classifica els fets següents de la seva biografia, que mostren les dues cares de l'autor.

Estudia Dret, com el seu pare. / Celebra amb entusiasme la Revolució Francesa. / Es converteix en funcionari de l'Estat (jutge). / Plora amargament la invasió napoleònica i l'horror de les guerres. / Fa carrera com a caricaturista, compositor, escriptor i director de teatre. / Els seus diaris són caòtics i atapeïts. / Es promet amb la seva cosina. / Trenca el compromís amb la seva cosina i es casa amb una dona polonesa.

Hoffmann, burgès convencional	Hoffmann, artista romàntic
<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

- C** En l'apartat «Una vida en dates», apareix la cronologia dels fets més rellevants de la vida i l'obra d'Ernst Theodor Amadeus Hoffmann. Escriu els títols dels seus llibres principals.

Reculls de contes	1815 _____
	1817 _____
	1821 _____
Novel·les	1816 _____
	1821 _____

- D** Llegeix l'explicació que hi ha en el quadern documental sobre la nova manera d'escriure dels autors romàntics (apartat «El romanticisme i la poètica de la imaginació») i busca'n exemples en l'obra *El magnetitzador*.

- E** Indica si són vertaders (V) o falsos (F) els enunciats sobre l'Alemanya que va conèixer l'autor.

V F

- E.T.A. Hoffmann va viure a l'Alemanya de la segona meitat del segle XIX.
- Alemanya era, en aquells moments, un dels països més moderns d'Europa.
- Al seu interior hi havia més de dos-cents cinquanta estats independents.
- No hi havia grans centres urbans.
- A Berlín, la porta de Brandenburg tancava l'accés a la ciutat.
- Va ser l'època de la il·luminació generalitzada dels carrers.
- Les activitats d'oci tenien lloc als salons, l'òpera, els teatres o les tavernes.
- Sempre que podia, la població feia vida al carrer: no es recloïa.
- A causa de la guerra, molts camperols es refugiaven a la ciutat.

- F** Hoffmann és el mestre del conte fantàstic i, tal com es diu en el quadern documental:

«[...] els elements fantàstics es poden girar en contra de l'individu; molts dels personatges de Hoffmann acaben perduts en uns llimbs que oscil·len entre la realitat i la fantasia, o dominats per unes forces ocultes que els arrossegueu a la ruïna.

[...] La literatura de Hoffmann és farcida d'individus que estan confinats dins dels límits d'un món sinistre i són portadors de malefics i de presagis funestos [...]»

A quins personatges o elements del relat *El magnetizador* es podrien aplicar aquestes paraules?

- G** La bogeria és un element que apareix sovint en la seva obra i que es manifesta de tres maneres; quines són? Copia-ho.

Categories de demència	<hr/>
	<hr/>
	<hr/>
	<hr/>
	<hr/>
	<hr/>

- H** Finalment, l'autor del quadern documental (és el mateix de la introducció) diu:

«La predilecció de Hoffmann pels ninots, autòmats o figures de cera [...]. Són representacions funestes, inquietants, perquè haurien de ser dòcils i, en canvi, obeeixen a una voluntat aliena.»

No et recorda, tot plegat, dos personatges d'*El magnetizador*? _____

Editorial Casals
www.bambulector.com